

Отже, сказане переконує нас, що МКС, як мова взагалі, явище складне і багатовимірне: МКС може бути як загальною, так і національною та індивідуальною, залежати від багатьох факторів. НМКС - це не тільки мовна система, її одиниці й співвідношення, а й уявлення про світ, система виражених у мові цінностей, що є властивими як для народу в цілому, так і для кожного його представника. Виявлення національної специфіки МКС носіїв певної культури насамперед відбивається у лексичній системі дискурсів, які мають за прагматичну мету вплив на свідомість усього народу. До таких дискурсів належить і суспільно-політичний, що охоплює широку сферу найрізноманітнішої діяльності людей.

Література:

1. Залевская А. А. Национально-культурная специфика мира и различные подходы к её исследованию // Языковое сознание и образ мира / Отв. Ред. Н. В. Уфимцева. - М., 2000. - С. 39-54. 2. Корнилов О. А. Языковые картины мира как производные национальных менталитетов. - М.: МГУ. - 1999. 3. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность. - М.: Наука. - 1987. 4. Сукаленко Н. И. Отражение обыденного сознания в образной языковой картине мира. - К.: Наукова думка. - 1992. 5. Колшанский В. Г. Объективная картина мира в познании и языке. - М.: Наука. - 1990. 6. Стишов О. А. Іменники інновації на позначення упредметненої дії в мові сучасних мас-медіа // Проблеми семантики слова, речення, тексту / Під ред. Н. М. Корбозерової. - Вип. 5. - 2001. - С. 185-188.

Джерела ілюстративного матеріалу:

1. Palabras de Su Alteza Rael el Principe de Asturias en la enaugaracion de las VII Jornadas de Voluntariado Social "Voluntario 2001". Madrid, 23/10/2001. 2. Entrevista al Presidente del gobierno, don Jose Maria Aznar, en el programa "La brujula", de Onda Cero. 3/03/2000. 3. Mitin del Presidente del Partido Popular y Presidente del gobierno, don Jos6 Maria Aznar. Bilbao, 4/03/2000. 4. Intervention del Presidente del Gobierno en un acto con personas mayores. 6/03/2000. 5. Palabras de Su Alteza Real el Principe de Asturias en el acto de entrega del V Premio CODESPA a la empresa solidaria. Madrid, 18/10/2001. 6. Palabras de S.M. el Rey en el acto de concesion del titulo de Doctor Honoris Causa por la Universidad de Utrecht. Utrecht, 25/10/2001.

Г.Б. Козловська

ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАГМАТИЧНОГО АСПЕКТА ІНФОРМУВАННЯ В ГАЗЕТНОМУ ПОВІДОМЛЕННІ ПРО ПОГОДУ

Переважність тих чи інших моделей, які беруть участь в оформленні відповідного змісту, в значній ступені визначається комунікативною настановою висловлення (Береза 1985,14). Інформування, яке виконує автор при продукуванні газетного повідомлення про погоду (ПНІ), не є єдиною ціллю адресанта.

Інтенція, як поняття психологічного плану, викликає комунікативну і прагматичну ціленастанову (Волоснова 1988,30; Тарасов 1990,10), але, якщо перша відповідає на питання, яку інформацію слід донести до отримувача, то друга є матеріалізованим в тексті наміром адресанта вплинути на адресата (Наер 1985,8). У випадку з інформаційним текстом, здійснюючи процес інформування, автор задається ціллю фокусувати увагу адресата, заставити його скористатися поданою інформацією, переконати його в її достовірності і перевазі по відношенню з іншими газетними виданнями.

Лінгвістична прагматика вивчає мову в функціональному, діяльнісному аспекті, аналізуючи використання знаків комунікантами як з ціллю відображення і репрезентації фактів реальної дійсності, так і для повідомлення своїх оцінок, почуттів, емоцій у відповідній конситуації (Мерзлікіна 2001,130). Таким чином, лінгвісти зосереджують значну увагу на авторській суб'єктивній оцінці та впливі на адресата (Найдов 1990,40). Аналіз прагматичного навантаження мовних об'єктів має ціллю встановити та осмислити елементи і відношення, які реалізують прагматично значущу інформацію (Мерзлікіна 2001,130). Лінгвістична прагматика, опираючись на теорію комунікативної діяльності, відзеркалює динамічний підхід до вивчення мови, її актуалізації в процесі спілкування для досягнення ефективності.

Необхідно відзначити, що використання невербальних засобів інформації дозволяє віднести 11111 до групи так званих "креолізованих текстів". Семіотична ускладненість креолізованих текстів робить їх полікодовими, у яких вербальні та іконічні висловлювання корелюють з інтегрованим - візуальним, структурним, смисловим і функціональним - комплексом значного прагматичного навантаження (Анисимова 1998,75).

Прагматичний аспект інформування визначається нами як організація вербальних і невербальних засобів, за допомогою яких інтенсифікуються такі властивості фактуальної інформації як цінність, достовірність, новизна, корисність; акцентується увага на інформації про інформацію і комунікантах; забезпечується ефективність передачі/отримання інформації в процесі газетної комунікації. Прагматичний аспект інформування в ГПП прослідковується в експлікації факторів комунікативної ситуації, використанні невербальних форм прагматичного компонента інформування, багатобачності прагматичних установ автора і корелюючій з ними змістовній структурі суб'єктивно-модальної інформації.

Зупинимось більш докладно на характеристиці форм реалізації прагматичного аспекту інформування в ГПП.

План наявності категорії інформативності в ГПП експлікується у трьох типах інформації - фактуальній, суб'єктивно-модальній, інструктивній, які відрізняються способом відображення дійсності та своєю функціональною направленістю.

Суб'єктивно-модальна інформація - це відзначене авторською інтерпретацією інформаційне збільшення (Гнатюк 1985,3) стосовно реальних справ, ціллю якого є забезпечення успішності і ефективності інформування в прагматичному розумінні. Фактуальна інформація володіє великим прагматичним потенціалом, бо всяка інформація є впливаючою (Шевченко 1998,40). Однак, позначаючи суб'єктивно-модальну інформацію як прагматичну, ми підкреслюємо міру авторської інтерпретації, наявність експресивно-емоціонально-оціночного елемента і виділення значущих для адресата сторін фактуальної інформації.

Як суб'єктивна точка зору, модальність є універсальною текстовою категорією, притаманною суб'єктивно-модальній інформації, що реалізується в процесі накопичення сигналів авторського бачення. До таких маркерів в ГПП відносяться експресивно-емоціональний і оціночний блоки, засоби суб'єктивно-оціночної модальності.

Експресивно-емоційний блок суб'єктивно-модальної інформації включає тропи (див. таблицю), найбільшою виразністю серед яких позначені метафори, а також засоби графічної та синтаксичної експресивності.

Написання слів з великої літери і/або їх виділення за допомогою лапок, як засіб графічної образності, посилюють інформацію ГПП, акцентують увагу адресата на конкретному блоці, що зумовлюється прагненням визвати відповідне відношення у реципієнта до погоди/погодного явища, пор.:

The famed "Blizzard of 1888" reached its height on March 12 (March 12). "The Great Natchez Tornado" destroyed the town of Natchez, Miss. (May 7). The famous "Easter Blizzard" hit Kansas, Nebraska and South Dakota April 14, 1873 (April 14).

Тропи, які використовуються в ГПП

<i>Троп</i>	<i>Приклад</i>
<i>метафора</i>	<i>a swarm of tornadoes (April 11, May 31), wall of water (June 14), killer tornadoes (June 9)</i>
<i>енімет</i>	<i>in the raging torrents (July 20), a vicious swarm of tornadoes (April 11). in a blindine thunderstorm (May 9), disastrous flooding (July 1), violent thunderstorms (July 2)</i>

<i>уособлення</i>	<i>On April 27, 1928, Old Man Winter returned for a short visit to Bayard, W. Va. (April 27).</i>
<i>порівняння</i>	<i>Thunderstorm-induced downbursts can be as destructive as some tornadoes (May 23). Noon seemed almost as dark as midnight, causing chirkpnx to roost (May 19)...and the intense heat created whirlwinds that flung trees around like matchsticks (August 15).</i>
<i>метонімія</i>	<i>The catastrophe took 112 lives (June 24). More than 200 passengers lost their lives (September 13). The area should stay precipitatinn-frpe (September 25). The West Coast will see plenty of clouds (September 25).</i>
<i>гіпербола</i>	<i>...temperatures can bake the Bay City (May 24)...extreme heat baked the Ohio Valley (June 25). On May 21, 1894, Salton, Calif., roasted in 124-degree heat (May 21).</i>
<i>перифраз</i>	<i>When north winds brought an early taste of fall to the East Coast on Sept. 11, 1917, temperatures dropped (September 11). Fog-induced collisions, icebergs and storms have sent many ships to the ocean bottom over the years (April 4). A battle between summer and winter took place in the middle of the nation on April 8, 1963 (April 8).</i>
<i>гумор</i>	<i>On July 6, 1829, in Buffalo, N.Y., an event occurred that tests the scales of credibility. During a summer thunderstorm, a 13-inch-long herring weighing more than half a pound fell on Main Street (July 6).</i>

Синтаксична експресивність реалізується в (1) емпатичних конструкціях і (2) інверсії, пор:

(1) So much dust became air-borne in Kansas and Iowa on April 10, 1935, that schools and highways were closed (April 10).

(2) With the exception of coastal North Carolina and much of Florida, sunshine will dominate the Southeast (August 7).

Інверсія фокусує увагу реципієнта на визначеному блоці інформації, деталізує її для адекватного сприйняття ГПП. Емпатичні конструкції посилюють виразність ГПП, є своєрідною формою оцінки явищ природного екстремума.

Оціночний блок суб'єктивно-модальної інформації містить в собі експлікацію відношення автора до погоди/погодного явища з

допомогою наступних знаків оцінки: 1) позитивного: Sunny; a pleasant afternoon (March 27); 2) негативного: Overcast, windy and dreary with rain (April 9); 3) біфокусного: There will be sunny, pleasant weather for the Southeast, while a gusty breeze will blow across parts of Oklahoma... (April 5).

Суб'єктивно-оціночна інформація модулює авторський вплив, переконує адресата в достовірності фактів, сприяє створенню інформативної багатоплановості і розширює об'єм його модальності.

Суб'єктивно-оціночна модальність - це оцінка достовірності інформації суб'єктом комунікації, котрий виступає у ролі текстового продуцента. Передача ступеня впевненості адресанта в достовірності і дійсності представлених фактів здійснюється за допомогою модифікаторів - модальних слів, їх похідних та модальних дієслів, наприклад:

Northern sections should see mostly sunny skies under high pressure (October 27). It may shower in the northwest tonight (October 10). Windy and mild; showers likely (November 18). Chilly; rain is possible (October 31).

Аналіз суб'єктивно-модальної інформації об'єктивує наявність парадигми мовних засобів впливу на адресата.

Серед невербальних засобів інформації в ГПП відокремлюються: 1) різні шрифти, які застосовуються в заголовках, підзаголовках; 2) таблиці, які містять однотипну за оформленням інформацію; 3) гістограми, графіки, піктограми, схематичні карти і зображення, що ілюструють різноманітні аспекти інформації; 4) кольорове виділення блоків інформації у заключних і заголовочних частинах повідомлення; 5) кольорове виділення таких метеорологічних топографічних умовних знаків як ізотерма та ізобара і вербального супроводження відеоряду.

Всі зазначені засоби характеризуються інформативністю, оскільки мають знакову природу і поруч з вербальними конститuentами категорії інформативності визначають специфіку інформування в умовах ГПП.

Невербальні засоби подачі інформації виконують наступні функції: 1) фокусування уваги адресата на інформації в цілому; 2) пікторіальність вербальної інформації; 3) економія інформаційного простору; 4) полегшення пошуку необхідної інформації; 5) створення в текстах малого візуального об'єму інтратекстового інформаційного простору.

Загальною функцією зазначених невербальних засобів є підвищення ефективності інформування в рамках ГПП, що

обумовлює їх вагомість в процесі реалізації прагматичного аспекта інформування.

Накопичення вербальних і невербальних прагматичних маркерів у газетній рубриці погоди є значущим компонентом авторської стратегії побудови ГПП та імпліцитним засобом впливу на адресата.

Література:

1. Анисимова Т.А. Лингвистические характеристики публицистического текста: (На материале аналитических статей современной британской прессы): Дис... канд. филол. наук: 10.02.04. - М., 1998.
2. Береза Л.П. Коммуникативно-прагматические особенности английского текста информационно-описательного типа: Автореф. дис... канд. филол. наук: 10.02.04 / Киев. гос. ун-т им. Т.Г. Шевченко. - К., 1985.
3. Волоснова Ю.А. Прагматическая целеустановка как критерий типологизации научно-технических текстов (на материале отраслевых журналов) // Текст в функционально-стилевом аспекте. - М.: МГПИИЯ им. М.Тореза. - 1988. - С. 29-37.
4. Гнатюк Л.И. Информационный аспект прагматики научного текста: (На материале английского языка): Автореф. дис... канд. филол. наук: 10.02.21 / Ленинград. гос. ун-т им. А.А. Жданова. - Л., 1985.
5. Мерзлікіна О.В. Статус комунікативної діяльності в лінгвістичній прагматиці // Проблеми семантики слова, речення та тексту. - К.: КДЛУ. - 2001. - Вип. 5. - С. 127-131.
6. Наер В.Л. Прагматика текста и ее составляющие // Прагматика и стилистика. - М.: МГПИИЯ им. М.Тореза. - 1985. - Вып. 245. - С. 4-13.
7. Тарасов Е.Ф. Речевое воздействие: методология и теория // Оптимизация речевого воздействия. - М.: Наука, 1990. - С. 5-18.
8. Шевченко И.С. Историческая динамика прагматики предложения: английское вопросительное предложение 16-20 вв. - Харьков: Константа, 1998.

О. О. Колейчик

ТЕМАТИЗАЦІЯ ТЕКСТУ В АСПЕКТІ ІМПЛІЦИТНОЇ НОМІНАЦІЇ

Метою наступного дослідження є виявлення та вивчення мовної сутності тих імпліцитних номінацій, які слугують процесу розгортання теми тексту; визначення ролі контексту, на тлі якого експлікується певна імпліцитна номінативна одиниця.

Впроваджений Грайсом термін "ітріісайге" у 1975 році для визначення того, що той, хто говорить, може мати на увазі, вважати чи мати на прикметі, але відрізняється від того, що дійсно він вимовляє [1:31], набув широкого використання у лінгвістичних дослідженнях. Імпліцитність є результатом природної компресії мови, прагненням до економії мовних зусиль [2:10]. Вона передбачає опосередковане, непряме вираження певного змісту [3:263]. Про співвідношення імпліцитного та експліцитного Старікова О.М., зокрема, зазначає, що імпліцитна номінація тісно пов'язана із номінацією експліцитною, і підкреслює, що остання не лише обумовлює можливість існування імпліцитної номінації, але й детермінує її форми та види [4:51, 326]. Імпліцитна номінація виникає